

МІТТА

Хто правду чинить — іде до світла

Йоан 3, 21

ЧАСОПИС ЛЬВІВСЬКОЇ АРХИЄПАРХІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

• СІЧЕНЬ 2004 РОКУ БОЖОГО • ЧИСЛО 1156 •

2 стор.

Веселих та спокійних Свят!
Пойте Богу нашому, пойте.
Возвеличуємо святу Анну.
Святкує Левандівка.

3 стор.

Ой, хто, хто Миколая любить...
«Хресна дорога» України.
Про слово «православний» авторитетно.

4 стор.

5 стор.

Огпашенні ХХІ століття.
Аутизм. Недуга чи феномен?
Високосний забобон - 2004.

6 стор.

7 стор.

Святий вечір 1948 року.
Справжній герой.
Кілька питань про Свідків Єгови.
Веселі шпальти.

8 стор.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ БЛАЖЕННІШОГО ЛЮБОМИРА ДО ВІРНИХ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

*Христос рождається!
Дорогі у Христі!*

З Божою допомогою дожили ми до Христового Різдва. Час святкування цього великого християнського празника породжує в нас найприємніші та найтепліші почуття, які ми переживали від ранніх років свідомого сприйняття дійсності. Щороку знову й знову мимоволі зринають у наших думках найкращі моменти різдвяної містерії: зоря, ангельські хори на небесах, поклін пастушків, дари мудреців... Натомість темні сторінки різдвяних подій – народження Ісуса у вифлеємській стайні, ехидність і жорстокість Ірода – немовби відходять на задній план.

Зосередження уваги виключно на світлих елементах празника Христового Різдва – це цілком природна поведінка людини. Бо ж справді, прихід на землю Бога, який є Добром, Правдою і Справедливістю, повинен бути для нас найщасливішою хвилиною у житті. Однак на тлі такої святості темними барвами проступають наші людські вчинки, які часто перетворюють те, що повинно бути прекрасне, піднесене, найкраще у житті, – на жорстоке, холодне, небезпечне. Непривітна поведінка власників господи у Вифлеємі, які не прийняли жінку перед пологами, жорстокість Ірода з року в рік знаходять своє продовження у наших гріхах.

У різдвяний час ми з легким серцем хочемо це недобачити, стараємося про це не згадувати. І тоді зустріч з Богом у його народженні стає для нас кризою, судом, джерелом внутрішнього неспокою, бо ж обдурити можна себе та інших людей, але не Господа Бога.

Тож чи може людина, душа якої заплямована більшими чи меншими гріхами, втішатися Христовим Різдвам? Так, може! Адже Христос прийшов на землю для того, щоб звільнити нас від гріха. Тому кожна людина здатна вповні відчувати вагу і щастя Різдва, однак тільки за умови, що прожене зі свого серця злі думки, слова, вчинки, – що щиро і правдиво визнає свої гріхи і за них покається. Очищене серце буде найбільшим даром для Немовлятка-Христа, який народився у стайні, лежав у яслах, щоб обдаровувати нас всепрощаючою любов'ю. Дорогі у Христі! Вітаю Вас з цим великим празником божественної самопожертви та любові до людей. Нехай це свято для кожного з нас буде сповнене радістю, надією та миром, джерелом якого є новонароджений Спаситель.

*Сійся-родися, жито, пшениця,
Всяка пашниця – сійся, родися!
Хай золотиться яра пшениця,
На ниві жито хай колоситься
Господареві і господині,
І діточкам, і челядині!
На обополях – коровам, коням
Хай шумлять трави – сіна й отави.
В стайнях – корови, в пасіках – бджоли,
Щоб вам не бракло хлібів ніколи.
В полі – робота, в хаті – охота,
Щоб Вас минало горе й турбота,
Щоб вас минало, не турбувало,
Щоб в вашій хаті щастя сідало.
Щастя сідало на посидіння
Чесне хотіння, чесне сумління –
З Новим роком! З Різдвам Христовим!*

*Христос рождається!
† ЛЮБОМИР*

Поклонися Різдву, через яке ти визволився від вузлів родження. Віддай честь малому Вифліємові, що тебе знову привів у рай. Стань на коліна перед яслами, через які, будши нерозумним, ти оживився словом...

Іди з зорен, принеси з мудрецьми дари і золото, кадило й миро як Царєві, і як Богові, і як померлому задля тебе. Прославляй з пастухами, торжествуй з ангелами, оспівуй з архангелами, щоб утворилось спільне торжество небесних і земних сил.

св. Григорій Богослов

Завершився ще один рік... Для когось цей рік був роком здобутків, а для когось – роком втрат. Для когось цей рік став роком здійснення мрій, а для когось – розчаруванням. Тепер же стоїмо на порозі нового 2004 року. Знаменним цей рік буде тим, що у ньому відзначатимемо 60 років з часу, як переставився Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький, і 20 років з часу кончини Слуги Божого Патріярха Йосифа Сліпого. Їхнє земне життя – в минулому, і це – наша історія, яку нам належить вивчати і добре знати. Сьогодні ж, звертаючи наші погляди у майбутнє, у перспективу, в наших очах пломеніє НАДІЯ, що Новонароджене Дитячко-Христос за молитвами цих великих Праведників перемінить зло на добро, фальш – на щирість, ненависть – на любов, прокляття – на благословення... Хочеться надіятись і на те, що і наші душі Господь освятить, зробить кращими, благороднішими – лише самі цього забажимо.

З Божої ласки ми знову переживаємо містерію Різдвяної Ночі і знову зустрічаємо Христове Різдво. Покладімо ж це Святе Дитячко в ясла наших сердець, зігріймо Його теплом нашої любові, відкинувши злобу, ненависть, неправду і зневіру. Принесімо Господеві наші дари: золото глибокої віри, ладан щирих молитов та миро смиренного серця. Пам'ятаймо, що лише у Христі наше добро, наше щастя, наша благодать і наше спасіння.

Любі друзі! Шановні наші читачі! У цей благодатний час Різдва Христового складаємо Вам свої найщиріші побажання Божої ласки і любові. Нехай Вифліємська зірка засяє над кожною нашою домівкою, своїм промінням нехай просвітить наше життя, звеселить убогих, оздоровить недужих, осушить сльози засмучених. Нехай мир, який сповіщали Господні ангели, завітає до кожної родини, до кожного серця.

Щастя Вам, добра, радості і веселих та спокійних свят Різдва Христового бажає

о. Іван ГАЛІМУРКА, редактор

УРОЧИСТІ У ХРАМІ НА ПРИВОКЗАЛЬНІЙ

Рік Родини, проголошений минулого року синодом Єпископів нашої Церкви, завершився в неділю, 11 січня, у храмі святих Ольги і Єлисавети, що на Привокзальній у Львові. Адже заделегідь було оголошено, що Блаженніший Патріярх Любомир Гузар побажав зустрітися з молодими подружжями саме у храмі св.

При вході до храму Патріярх Любомира кошиком пишних тро-янд вітали молоді парохіянки, а численні священники, що зустрічали Владика, попровали його аж до святилища. Молоді подружжя, котрі пройшли передшлюбну підготовку по спеціальній програмі, що її виробила Комісія родини, стали ближче до престолу, щоб

дати. На закінчення Богослужіння усі присутні спільно прочитали молитву за родини, надруковану на розданих буклетах.

Хоч не дуже тепло було у храмі цього дня, все ж присутні підставляли свої усміхнені лиця під краплі свяченої води, котрою Патріярх окроплював вірних, а запалені свічки, що їх тримали

Ольги і Єлисавети, щоб уділити їм своє Архирейське благословення. Здавалося, що того дня всі дороги вели до цього храму. Молоді й дорослі поспішали, щоб привітати Патріярха та молитися разом із ним.

Храм за-ледве вмщав усіх, хто бажав бути присутнім на урочистій Святій Літургії, в часі котрої Блаженніший виголосив глибокоповчальне слово про Таїнство Подружжя, про співжиття подругів у Божій благо-

моладі подружжя, додавали відчуття урочистості моменту.

На закінчення парохіяльний хор відспівав Блаженнішому Владиці «Многая літа».

о. Ігор КАЛАШ

СВЯТКУЄ ЛЕВАНДІВКА

13 грудня 2003 року минуло 14 років з часу повернення в лоно УГКЦ парохії св. Андрія і Йосафата у Львові. І кожного року день храмового празника приносить особливе пережиття, пов'язуючи минуле парохії з надіями на майбутнє. У цьому святі переплелися три історичні події: одна відбулась на початку минулого століття, коли омріяна святиня, будована з такою любов'ю і жертвистістю, була посвячена та іменована на честь св. Андрія і Йосафата; друга подія – це вихід УГКЦ з

підпілля і повернення парохіян до рідної багатостраждальної церкви; третя ж подія – це день пам'яті апостола Андрія Первозванного.

Стараннями пароха о. Олексія Васківця вже закінчено ремонт храму, і сьогодні він запрошує нас у світлий спокій своїх стін, серед краси ікон та образів, у благословенну та промовисту тишу на зустріч із Богом.

Соборну св. Літургію з нагоди храмового празника очолив Синкел Львівської Архиепархії о. Орест Фредина. Проповідь

виголосив настоятель храму св. Ольги та Єлисавети о. Іван Галімурка, пояснюючи, що на прикладі святого Андрія Первозванного Церква вчить нас не лише, як особисто маємо відповідати на Божий поклик, але й також про те, як можемо приводити до Христа інших.

Дай, Боже, щоб з цієї спільної праці Бог зродив рясний урожай духовних скарбів для прослави у нашій спільноті Трьединного Бога на вічні віки.

Леся ГУСАК

ПОЙТЕ БОГУ НАШОМУ, ПОЙТЕ...

Урочисто і величаво відбулося 17 грудня 2003 року святкування храмового празника у Львівському музично-богословському училищі. Свято преподобного Івана Дамаскіна, в честь якого посвячено каплицю училища, розпочалося урочистим Богослужінням, яке очолив Протосинкел Львівської

Архиепархії Владика Ігор Возняк. Урочисте Богослужіння супроводжувалося співом студентського хору училища під керівництвом п. Михайла Телюка.

Проповідь Преосвященного Владика Ігоря була спрямована на висвітлення проблеми виховання, самовдосконалення і розвиток духовності

молодого покоління.

Віце-ректор Духовної семінарії о. Святослав Шевчук наголосив на позитивах співпраці училища та семінарії, а Директор училища п. Мирослав Дешиця подякував Преосвященному Владиці та всесесним отцям за участь у спільній молитві.

На закінчення свят-

кувань Владика Ігор освятив хоругви, а студентський хор училища виконав Дяківський гимн, написаний колишнім студентом училища п. Михайлом Гуком та львівським композитором п. Олександром Албулом.

о. Богдан КАЛАТИН

ВОЗВЕЛИЧУЄМО СВЯТУ АННУ

Людно було у храмі св. Анни у Львові 22 грудня, в день її свята, незважаючи, що день був робочий. Воно й не дивно, адже у нас – храмовий празник. Всі присутні вітали Протосинкела Львівської Архиепархії Преосвященного Владика Ігоря Возняка, який прибув на запрошення адмі-

ністратора храму о. Романа Шафрана, щоб відслужити Архирейську Божественну св. Літургію і помолитися за Божий люд.

В співслужінні десяти священників Владика Ігоря приніс безкровну Жертву, а пізніше і причащав численних вірних, які бажали поєднатися з Христом. Якщо

зважити, що протягом всієї Літургії кілька священників слухали сповідей, то кількість причасників була доволі суттєвою.

По закінченні богослужіння Преосвященного Владика із священниками було запрошено на святковий обід.

Володимир ГРИНЬКІВ

СВЯТИЙ МИКОЛАЙ

... У ЗОЛОЧЕВІ

Цьогорічне свято св. Миколая Чудотворця для вірних міста Золочева залишиться в пам'яті надовго. Дві великі і радісні події доповнили цього року храмове свято – посвячення відновленого іконостасу в парохіяльній церкві св. Миколая та приїзд до Золочева Прото-синкела Львівської Архиепархії Преосвященний Владика Ігор Возняк в супроводі синкела о. Ореста Фредини. Владика радісно вітали молодь та па-рохіяни села, адже навіть найстарші мешканці Сасова не пригадують Архиерейського Богослужіння у їхній парохії. Святу Літургію супроводжував прекрасним співом хор із села Зазулі.

В своїй проповіді Владика Етерович наголосив, що радіє цієї об'явою, оскільки її можна розцінювати і як духовну об'яву Золочівщини, що відбулась завдяки клопіткій

...І САСОВІ

Урочисто відзначили престольний празник у найстаршому на Золочівщині дерев'яному храмі св. Миколая у селі Сасів. На запрошення адміністратора цього храму о. Ігоря Леськіва на празничне Богослужіння прибув Прото-синкел Львівської Архиепархії Преосвященний Владика Ігор Возняк в супроводі синкела о. Ореста Фредини. Владика радісно вітали молодь та па-рохіяни села, адже навіть найстарші мешканці Сасова не пригадують Архиерейського Богослужіння у їхній парохії. Святу Літургію супроводжував прекрасним співом хор із села Зазулі.

Виголосивши прекрасну проповідь, Преосвященний Владика щиро привітав зі святом

душпастирській праці отців Василіян та світського клиру. Після св. Літургії Владика освятили іконостас.

У своєму подячному слові парох подякував усім, що спричинилися до реконструкції іконостасу, а особливо директору Львівської галереї мистецтв п. Борису Возницькому, а також різьбяреві та художнику. Довго не стихали багатолітні всім учасникам торжества.

о. Михайло
СУКМАНОВСЬКИЙ

усіх парафіян с. Сасів та усіх присутніх людей доброї волі інших конфесій, що прийшли у цей празничний день. Також Владика мав нагоду оглянути старовинний іконостас XVIII століття, який є окрасою церкви та неоціненним спадком національного сакрального мистецтва.

З виявом поваги та щедрості Владика та усіх гостей в імені парафіян на празничний обід запросив п. Богдан Драп'ятій.

о. Орест ВІЛЬЧИНСЬКИЙ

Хресна дорога

(Голодомор України 1932 – 1933 років)

Пам'ять сумних роковин великого геноциду над українським народом, що був спланований і здійснений комуністами у 1932 – 1933 рр. спонукує нас, крізь призму минулого, поглянути в очі сучасності та май-буття.

“Хресна дорога”, присвячена голодомору, відбувалася 28 грудня у церкві св. Ольги і Єлизавети на Привокзальній. Споминання цієї трагічної події відрізнялося від багатьох політичних акцій, гаслами яких є непримирність з ворогами. Хоч і була тут відкрита жорстока історична правда, що вимагає від справедливої людської душі засуду злочинців, однак значно вагомніше звучала правда Христова: “Отче,

прости їм, бо не відають, що чинять!”.

Ця акція відбувалася за талановито написаним сценарієм і була професійно виконаним мистецьким дійством. Попри це, вона в жодному разі не втратила свого основного призначення “Хресної дороги”, тобто молитви. Важливо, що більшість ролей виконували діти. Дитяча душа більш відверта, а тому вмє розмовляти з Богом безпосередньо і щиро. З уст такої душі жорстока правда звучить хоч і жорстоко, але без тіні агресії, яка так часто присутня в житті дорослих.

о. Руслан ГРЕХ

РІЗДВО В АРХИЕПАРХІЇ

З Божої ласки відсвяткували ми різдвяні свята. Про те, як львів'яни святкували Різдво Христове і їхні враження від цьогорічних свят – кількома рядками.

Церква Володимира і Ольги (вулиця Симоненка)

Недільна школа провела фестиваль колядок (пройшов 9 січня) і фестиваль вертепів (пройшов 11 січня), на який було запрошено вертепи багатьох парохій з різних деканатів.

Паламар Михайло: «Свята пройшли швидко і непомітно. Дуже багато праці. Адаже у свята та неділі Богослуження в нашій церкві починаються о шостій ранку і тривають з невеликими перервами до двадцять першої вечора.»

Дяк Богдан: «Велике навантаження, багато співу. Але відчувається внутрішня радість, внутрішнє просвічення від Божої благодаті, що сходить під час свят.»

Церква Положення пояса Пресвятої Богородиці (вулиця Любінська)

Відділення «Просвіти», що діє при парохії організувало власний вертеп. Найцікавіше, що вік учасників був від 70 до 75 років. Прекрасна гра немолодих акторів вразила парохіян. Слова і сценарій були написані самими учасниками вертепу. Протягом трьох днів після кожної Служби Божої спектакль оглядали парохіяни та гості. У цей спосіб зламано стереотип, що вертеп – це справа дітей.

Парохіян Дмитро: «Добре, що на свята випав сніг. Без доброї погоди не було би відчуття різдвяних свят. Шкода, що так мало ходило вертепів та колядників. На жаль, навіть серед тих вертепів, що були, втрачена традиція, коли зірку несуть попереду шопки або вертепу. Вертепи, колядки, різдвяні співи створюють приємний радісний настрій на цілий рік.»

Парохіянка Зеновія: «Повна церква людей. Відчувається єдність громади. До Святого Причастя було страшенно багато людей. Для того, щоб причаститися, була змушена вийти з церкви (бо стояла у кінці) і аж через захристя пройшла до священника, що вдіяв Найсвятіших Тайн.»

Церква Всіх Святих Українського народу (вулиця Симона Петлюри)

У корчмі «Млин» (ринок «Новий») 6 січня було влаштовано Святу Вечерю для одиноких та самотніх, яка відбулася за кошт власників корчми. Люди були настільки розчулені, що не бажали йти додому. Самотні та убогі разом з оцями Юрієм Сенчуком та Яремою Савчуком провели дві години у веселій, різдвяній родині. Це приклад правдивого християнського милосердя.

Парохіян Дмитро: «Враження від Різдвяних свят – найкращі. Хотілося б, щоб цей рік і надалі не розчарував нас і дав доброго нового президента та добру нову владу.»

Парохіянка Іринка (п'ять років): «На свято їздила у село Мала Горожанка та місто Городок. Колядувала. Вмію співати колядки «На рожество Христа», «Нова радість», «Пречиста Діва світом ходила». Усіх колядок навчила бабуся. Приймала участь у двох вертепах. В одному (у садочку) була ялинкою, у другому - ангелом.»

Парохіянка Тетяна (мама Ірини): «Взагалі вертеп, що був поставлений у садочку на вулиці Патона (поблизу школи №15) був чимось особливим. Цікаві незвичні герої: лисиця, вовк, ведмідь, ялинка, дідух. Навіть важко назвати це вертепом. Це, швидше, цікавий і дуже повчальний дитячий спектакль. Не знаю, хто написав цей спектакль, але створила його людина талановита.»

Церква Різдва Пресвятої Богородиці (проспект Червоної Калини, Сихів)

11 січня відбувся концерт під назвою «Коляда на Сихові», який організував парафіяльний камерний хор «Теотокос». Серед запрошених гостей були: вокальна група «Менестреллі», вокально-інструментальна група «Струни серця».

Отець Орест Фредина (парох): «Для мене Різдвяні свята - це завжди щось особливе. Прекрасна погода. Настрій – чудовий. Від співання на Великому Повечер'ї «З нами Бог», дух молитви залишається зі мною цілий рік. Особливо радію за дітей нашої парохії, які відвідали зі святковим вертепом тюрму на Стрийській, сиротинець, старечий будинок та онкологічний диспансер. Їх радісний дитячий спів вселив у серця людей вогонь надії, запалений нам різдвяною виблиемською зіркою.»

Парохіян Володимир: «Дуже гарно і зі смаком прибрано церква. Так багато було людей, що всім не вистачило місця. На вулиці людей було більше, ніж у храмі. Дуже люблю молитися у цьому храмі, бо у ньому відчувається якийсь душевний мир та злагода. Бажаю, щоб такий мир та любов були у всіх наших церквах. Ще бажаю, щоб не було ненависті та ворожнечі між людьми.»

Церква Вознесіння Господнього (вулиця Широка, Левандівка)

Дитяча недільна школа, у якій навчається понад сімсот дітей, вперше провела фестиваль вертепів. Кожен клас приготував свою оригінальну різдвяну сценку зі своїм власним сценарієм та костюмами. Діти поставили двадцять маленьких спектаклів для парохіян.

Парохіян Степан: „Цього року різдвяна Служба Божа вперше розпочалась о дванадцятій ночі і закінчилась після третьої години. Нічне Богослуження дає дивні почуття таємничості народження Христа. Взагалі, нічна молитва – це щось особливе. Такі відчуття, що це перші християни громадою у тиші моляться Богові.»

Парохіян Данило (12 р.), Тарас (14 р.): «Різдвяні свята це - просто клас. Багато колядували у рідних, знайомих, сусідів.»

Особливо горіли радістю дитячі очі, коли вони розповідали скільки наколядували (а сума дійсно вражає велика).

ОБРАЗ і ТРАДИЦІЯ

Думаємо, немає потреби рекламувати сьогодні постать Слуги Божого Патріярха Йосифа Сліпого. Його знає увесь світ. Та, на превеликий жаль, мало хто знайомий з його творами і богословськими трактатами. Рік 2004-ий є роком 20-ліття його кончини. Щоб якоюсь мірою пошанувати світлу пам'ять Слуги Божого, бажаємо на початок цього року подати до загальної уваги твір Патріярха, який і на сьогоднішній час є дуже актуальний, корисний і заслуговує на нашу найвищу увагу.

1. Слово «православний» вже має за собою в церковному житті і літературі довгу історію. Впродовж усього часу багато вчених, діячів, єпископів і вірних висловлювались за збереження його в церковній практиці або за усунення чи замінення на слово «правовірний», або на інше, йому подібне. З огляду на те, що цим терміном користуються як латинські і східні католики, так і всі нез'єдинені православні, а між ними і ті, які недавно відступили від нашої Церкви, питання стало знову актуальним. Тому треба дещо пригадати і вяснити в оцьому спорі.

2. Богословський термін «православний» (ὀρθόδοξος) був вжитий Церквою перший раз авторитетно на Халкедонському IV Вселенському Соборі (451 р.) проти монофізитів, що перечили злуку двох природ, Божої і людської, в одній особі Ісуса Христа, і ним означувано тих вірних, що право славлять Бога. Пізніше халкедонське православ'я почали заперечувати епігони, монотелети-одновольці в VII ст., навчаючи, що в Христі є тільки одна воля, а не дві – Божа і людська, – як це вчить Вселенська Церква. Проти монотелетів виступив в Римі Папа Мартин I (649 – 17.VI.653) і осудив їх на Лятеранському Синоді 649 р. За те царгородські василевси казали його ув'язнити, і екзарх василевса Констанса II, Теодор Калліопас, схопив Папу в Лятеранській базиліці і відставив до Царгороду, де його засуджено на смерть. На прохання патріярха Павла цісар помилував його і заслав до Кореуня в полудневій Україні, де він помер мученичою смертю 16.IX.655 р. Римський клир ще за його життя вибрав папою Євгена I, на що папа Мартин дуже жалівся в своїх листах до Царгороду і Риму, нарікаючи на те, що давні його вірні і приятелі так гірко його розчарували.

Папа Мартин I був родом з міста Тоді в Умбрії. Він був дуже діяльний, їздив як делегат до Царгороду і був другим після папи Климента I папою, що згинув мученичою смертю на заслання в Україні. Головна частина його мощів спочивала у Влахернській Богородичній церкві біля Херсонесу; іншу частину мощів перевезено до Риму і приміщено в церкві св. Мартина.

3. Як сказано, на Лятеранському Синоді Папа Мартин I осудив монотелетські царські декрети – «Ектезіс» і «Тіпос», і трьох прихильників монотелетизму – патріярхів Сергія, Пирга і Павла, бо, як говорилось на Синоді, науки про дві волі є «побожні, вітцівські і соборні навчання католицької Церкви православних», тобто Церкви п'ятьох Вселенських Соборів. Рішення Папи Мартина I прийняли всі «православні» Церкви на VI Вселен-

ПРО СЛОВО «ПРАВΟΣЛАВНИЙ» АВТОРИТЕТНО

ському Соборі в Царгороді 681 р. Св. Іван Дамаскин (750 р.) пізніше написав основний богословський твір і назвав його цим іменем: Εκθεσις της ὀρθοδοξου πίστεως - De fide orthodoxa. Слово «православний» стало загальноприйнятим на означення визнавачів правдивої віри у відрізненні від усіх еретиків – монофізитів, монотелетів, іконоборців, іновірців, сектантів і ін. Воно набрало ще більшої ваги, коли II Нікейський Собор 787 р. застосував цей термін «православний» проти іконоклястів. Бо цей Собор осудив іконоборство, започатковане василевсом Левом Ізаврійським. Після Собору величаво відсвятковано перемогу над іконоборцями в Царгороді. В 842 р. рішення, щоб на майбутнє це свято святковано в першу неділю Великого Посту як «неділю православ'я». Отож, православні

Триденційський Собор закінчив свої рішення словами: «Це є віра св. Петра й Апостолів, це – віра Отців, це – віра православних». З того приводу не було замітніших непорозумінь аж до новіших часів. На Західній Україні в минулому столітті стали підноситися деякі голоси за пропущення слова «православний» або замінення його словом «правовірний» чи іншими подібними словами – для відрізнення себе від нез'єдинених православних або, як їх тоді називано, від православних «схизматиків». Згодом справа набрала більшого розголосу й загострення та навіть опинилася в Конгрегації Поширення Віри, від якої наспіла виразна відповідь: «...Це питання зріло обговорено, і їх Еміненції Отці рішили на загальному зібранні 16 травня 1887 р., що перше слово (зн. «православний»)

акти богочитання, які не означають одного і того самого. Вселенська католицька Церква справедливо називається православною, бо вона єдина правильно, у цілій повноті, славить Бога. З тієї-то причини вона не може відмовлятися від цього світлого імені і поняття. Даремно тому домагатися цього від неї, бо це означало б заперечувати себе саму.

5. Якщо інші Церкви хочуть присвоїти цю назву виключно для себе, то з того ще не слідує, щоб католики мали зрестися свого права на неї або і відцуратися від неї. Англійська Церква називає себе «католицькою», але, мимо цього, Вселенська Церква не відрікається від своєї тисячолітньої назви. Католики в Англії називають себе для відрізнення Roman catholic – римо-католики. Подібно й католики російського синодального обряду називають себе «православними католиками». Так само і в нас не можна відрікатися від прадідної назви «православний», бо вона нам вповні прислужує – без уваги на те, що й інші також користуються нею. З другого боку, ми не можемо бути коротко та вузькозорі, але мусимо брати до уваги факт, що більшість українців і росіян належать до православного віровизнання і чисельно мають перевагу над нами. Коли ми не зрікаємося своєї, справедливо нам належної, назви «православні», то вони не можуть нас легковажити й уважати за сектантів в їхньому розумінні і з їхньої точки зору. Навіть навпаки – те слово промовує нам церковну дорогу до них. І на Бога надія, що так станеться. Бо ми мусимо прагнути і прямувати до єдності, згідно з заповітом Христа: «Да всі будуть єдино» (Ів. 17, 21) і «на сем камені созижду Церкву мою» (Мт. 16, 18) – не Церкви, лиш одну Церкву. А це признаємо і ми, і вони.

Зрештою, таких явищ, де одна назва є спільною для одної держави чи нації, а при тому існують великі інші різниці між підметами, які носять ту саму назву, є багато. Візьмим для прикладу «християни»: ніхто не зрікається цього імені – ні католики, ні православні, хоч ним навивають себе і еретики, і сектанти, і ворожі собі нації. Німцями є і республіканці, і націоналісти, і монархісти, і христ. соціалісти. Так само українці. Ніхто не відрікається тієї назви, хоч існують різні собі противні, а навіть ворожі партії і політичні угруповання, як республіканці, монархісти, націоналісти, соціалісти, комуністи і інші, як сказано, часто собі діаметрально протиставні в своїх ідеологічних програмах. Та, мимо того, ніхто не зрікається самої назви – українці, німці. Треба, отже, пояснювати нашим вірним, зокрема старшим, щоб зрозуміли суть питання, наслідуючи його з богословського й історичного погляду. Через зречення слова «православний» ми вже мали великі втрати. Не треба наражатися на ще нові. Церковно з'єдинені разом в Христі, під видимим Головою, Папою Римським, всі ми таки останемось «православні» і в майбутньому.

З «Благовісника
Верховного Архієпископа
Візантійсько-Українського
обряду»
(Кастельгандольфо,
Рим, 1967 р.)

візантійські Церкви не є православними в противенстві до Риму, але до монофізитів, монотелетів і іконоборців. Тому слово і назва «православний» — ὀρθόδοξος – є нам, вселенським західним і східним католикам, — та візантійським християнам спільне.

4. З часом назву «православний» присвоїли собі нез'єдинені Східні Церкви як свою виключну назву і православ'ям почали називати науку перших Сімох Вселенських Соборів. Однак таке звуження поняття несправедливе, бо ціла Вселенська католицька Церква є православною. Цей термін був даліше вживаний і залишився також в латинській Літургії, а навіть в правилах різних Чинів. Слово «православний» багато разів чуємо на східних Літургіях св. Василя Великого і св. Івана Золотоустого та на інших богослуженнях. Після відлучення Східних Церков від Вселенської і Західної термін лишився незмінний: і одні, і другі називали себе православними. Знову після повернення єдності на Вселенських Соборах в Ліоні, Флоренції та на помісних в Бересті ця практика всюди зберігалася.

належить вповні вберегти. Ця думка їх Еміненцій Отців була в цілості затверджена Найвищим Архієреєм на авдієнції 17 т.м.». Одночасно рішення також, щоб для уникнення непорозумінь і згіршень поучувати вірних про значення слова (Додаток до чинностей і рішень Львівського Собору 1891 р.). Св. Папа Пій X поручив в присязі «щиро приймати науку віри, яку ми перейняли від Апостолів через православних Отців». Отже, Вселенська католицька Церква ніколи не зрікалася і не зречеться того слова, освяченого півторатисячорічною традицією.

Правда, кожним словом, поняттям, як і кожною річчю, можна користуватися у їхньому повному, вірному і правдивому значенні, але буває, що їх надживається чи звужується. Це, однак, не обезцінює властивого слова і речі в їхній суті. Крім цього, наведені подібні терміни не віддають того самого поняття, значення, що «православний», бо «правовірний» означав того, хто правильно вірить, а «православний» – того, хто правильно славить Бога. Отже, існує між ними різниця. «Вірити» і «славити» – це два різні

НОВІ ОГЛАШЕННІ ХХІ СТОЛІТТЯ

У храмі святих Ольги та Єлизавети, що на Привокзальній, відбулась досить неординарна подія, яка викликала подив присутніх: під час недільної Літургії було охрищено 26-річного молодого чоловіка.

Першою реакцією присутніх були розгубленість та подив: що твориться в храмі? Священик залишив своє звичне місце біля престолу і пішов до притвору, де почав читати якісь молитви. Більш менш все стало зрозумілим, коли священник звернувся до хлопця, що стояв перед ним, і попросив його повернутися лицем до виходу з храму і здійснити обряд відречення від диявола та всієї його служби і гордості. Тоді ті з присутніх, які хоч трохи орієнтуються у богослуженнях, відразу зрозуміли, що відбувається Таїнство Хрищення. Та здивовані очі парохіян і надалі свідчили про те, що ця подія хоч і звичайна, та все ж таки неординарна. Після виголошених слів присяги служити Христові та вірувати в Нього присутні здивованими поглядами проводили оглашеного молодця до тетраподу, де і мало звершитися Таїнство.

Подив вірних був викликаний не так самими подіями, які відбувалися перед їх очима, як тим, що христили дорослу людину. Думається, що більшість свідків цього дійства були свято переконані в тому, що всі охрищуються ще в дитячому віці. Немалим серед них є, очевидно, й відсоток людей, які взагалі не знають, хто такі оглашенні, а тому і собі покірно схилиють голови, коли священник під час Літургії закликає «оглашених» приклонити голови. З цієї нагоди хотілося б застановитись над цим питанням глибше.

Коротка історія оглашених

У першому столітті християнства, коли на Христовій ниві плідно трудилися апостоли, не зважаючи на переслідування зі сторони як юдеїв, так і римської влади, багато людей пішли за покликом Христа й охристилися в ім'я Пресвятої Трійці. Згодом дуже багато з цих людей і, зокрема, й одинадцять апостолів, віддали своє життя за Христа – Істину, Дорогу і Життя. Та навіть уже в перших християнських громадах траплялися

випадки, коли нові члени Христового стада не відповідали дійсному покликанню християнина, і про такі випадки згадано вже в Апостольських Діяннях. Тому в силу обставин, які склалися протягом II-III століть, у Церкві витворилась нова практика – інститут оглашених. По суті це не було чимось новим, адже практично у будь-якій спільноті існувала група людей, яка проходила підготовку до посвяти у дійсні члени. Така практика виникла і в молодій християнській спільноті, а викликано було це переслідуваннями та гірким

досвідом поведінки псевдо-християн наприкінці I століття існування Церкви.

Школа для тих, хто бажав прийняти хрищення, називалась катехуменатом, а ті, хто її відвідував, називались катехуменами. Про прийом кандидатів до катехуменату оголошувалось перед зібранням вірних, а самі катехумени – ще не охрищені члени спільноти – і були отими «оглашеними», яких нині згадуємо у святій Літургії. Оглашенні могли брати участь у спільних молитвах християнської спільноти, однак їм було заборонено бути присутніми під час Літургії Жертви – третьої частини святої Літургії, коли приноситься безкровна Жертва Тіла і Крові Ісуса Христа. Згадуємо про це і є слова-заклик священника після Літургії Слова – «оглашенні, вийдіть, всі оглашенні, вийдіть».

Після виходу з підпілля у Церкві все частіше почалося практикувати хрищення немовлят, і з часом практика катехуменату як така вийшла із вжитку. Роль же свідків-поручителів переросла у роль хресних батьків, які зобов'язані духовно опікуватись своїми похресниками. Тому дуже важливим є звертати увагу на особи хресних батьків, адже на них покладається великий шмат відповідальності за духовне виховання похресника: саме вони в його імені відрікаються при хрищенні від сатани і обіцяють служити Христові.

Церкви. Особливо «цінним» це стало в посткомуністичних державах, де донедавна сповнення християнських обов'язків якщо не переслідувалось, то, принаймні, не толерувалося, а кількість нехрищених людей дорослого віку у них – вражаюча. І нам, які називаємо себе християнами, варто над цим замислитися. Можливо, що навіть кожного дня спілкуємося з такими людьми, але при цьому забуваємо, що нашим прямим християнським обов'язком є піклуватися про духовне добро таких людей. Тому наша молитва за оглашених на Літургії є необхідною. При цьому слід пам'ятати, що Божественна Літургія повинна продовжуватися і в нашому повсякденному житті, а молитва повинна проявлятися і в наших ділах.

Хрищені погани

Та, мабуть, найгострішою проблемою в Церкві є оглашенство вже охрищених людей. Хоча при уважнішому аналізі цей стан краще б називати поганством, оскільки мова йде про тих людей, які, отримавши св. Тайну Хрищення, виявляються в храмі Божому лишень кілька разів за життя. Зазвичай це – на своє перше святе Причастя і шлюб, у кращому випадку – на шлюби, христини чи похорони своїх рідних та знайомих. Звичайно, що в такому випадку абсолютно недоречно говорити про якусь християнську свідомість таких людей. Можна, звичайно, звинувачувати священиків, які не навчають людей християнських обов'язків. Але ж вина в цьому – і самої людини, яка сьогодні вміє читати, є освіченою і має доступ до найрізноманітніших засобів інформації. Проблема полягає у тому, що самі люди не бажать сьогодні чути голосу Христа та дотримуватися вимог Його науки. А сповнення ними своїх християнських обов'язків можна розцінити швидше як данину моді чи традиціям. Тож чи можемо називати таких людей християнами...?

Василь УРБАНОВИЧ

АУТИЗМ: недуга чи Феномен?

Що достеменно знаємо про аутизм – таємничу недугу центральної нервової системи? Знаємо, що причиною є пошкодження або погане функціонування мозку, в результаті чого виникає розлад сприйняття та трансформування всіх подразників, що поступають від зовнішнього оточення, а також із середини власного організму аутиста. Образ недуги у кожно-

му індивідуальному випадку є свій. Типовою проблемою, спільною для всіх аутичних осіб, є складність нав'язування ними контакту з іншими, навіть з най-ближчими для них особами, а також: неможливість порозуміння з ними. Вони є самотніми, замкнутими у собі, глибоко поглинутими своїми зацікавленнями, сконцентрованими на предметах. Їх поведінка, що буває непередбачуваною, неадекватною, незрозумілою для оточення, неодноразово вказує на внутрішні страждання. Світ для аутичних осіб є болючим, жахливим хаосом, на який вони дивляться немов через скло. Не розмовляють взагалі, або висловлюються незрозуміло, дивно. Аутисти сприймають світ цілком інакше, ніж усі решта; вони живуть у постійному страху, бо не можуть уявити, що станеться кожної наступної хвилини. А протягом хвилини так багато може трапитися.

Аутизм не є відставанням чи розумовою неповносправністю, а лише розладом розвитку. За успіхи і поступ відповідає терапія, яка вимагає самовідданої опіки і тривалих терапевтичних та реабілітаційних вправ.

Немає таблетки від аутизму, а резуль-

тат лікування залежить від терпеливості у стосунках, довіри і любові інших людей – батьків, опікунів, лікарів, вчителів, суспільства. Кожна особа потребує для розвитку і почуття власної значимості відповідного ставлення і любові, але аутична особа потребує усього цього незмірно більше, щоби вийти із своєї самотності. Велика самотність аутиста вимагає великої любові. При її наявності результатом може бути досягнення ним відчуття безпеки, самостійності, а часом – і виявлення особливих здібностей дитини.

Що можна зробити для дитини з аутизмом? По перше, важливо зрозуміти аутизм і пристосувати оточення. Аутичній дитині дуже важко, а часто і неможливо, пристосуватися до суспільства, і тоді, мабуть, суспільство має пристосуватися до неї. Аутистам треба допомогти знайти своє місце у світі та запевнити їм почуття безпеки. Господь Ісус любить так, як ніхто не вміє любити. Він однаково любить добру і праведну людину, чи злочинця і негідника. Він любить і спасає світ, а також бажає всім прощати. А ми – слабкі, ми – просто люди, ми не

маємо того дару, що має Ісус Христос. Але якщо навчимося любити людей, як самих себе, то приблизимося бодай до свого спасіння, а не як Христос – до спасіння всього світу.

Діти з аутизмом розуміють більше, ніж видається на перший погляд. Тому в їх присутності слід говорити лише позитивні речі. Дуже важливо допомогти родині, яка майже завжди буває перевтомленою і має серйозні суспільні проблеми через неадекватну поведінку своєї дитини.

На закінчення можемо приєднатися до роздумів аутиста Романа Волошина: Страсний тиждень є символом очищення від гріха, пробудженням самої природи. Тане лід у нашій душі і ми перебуваємо у великій довірі до Бога. Більше немає ні смутку, ні суєти, ми ніби народжені заново, і тепер ми можемо побачити і відчути, як розпускаються бруньки на деревах і розквітають квіти. А особливо приємно бачити усмішки і радість на обличчях людей, які приходять до свята Паски оновленими і упокореними перед Господом.

Галина КИРИЧІВ-ГРИЦАЙ,
мама дитини-аутиста.

ЖИТТЯ ЦЕРКВИ

Науковці застановлялися над викликами релігійного плюралізму

11-14 грудня у Львові проходила V міжнародна конференція Міжнародної асоціації з вивчення релігії у Центральній та Східній Європі "Виклики релігійного плюралізму для Центральної та Східної Європи", участь в якій взяли понад 70 науковців з більш як 20-ти країн, представники української влади.

Долю костелу Святого Миколая у Києві вирішуватиме Міністерство культури?

Про це на брифінгу 23 грудня повідомив заступник голови Київської міської державної адміністрації Володимир Ялович.

Глава УГКЦ закликав вірних до консолідації

24 грудня прес-служба Глави УГКЦ опублікувала послання Патріарха Любомира (Гузара) до вірних Львівської архієпархії Української Греко-Католицької Церкви і до людей доброї волі під назвою "Роздуми напередодні Нового року", в якому ієрарх наголошує на важливості відчуття Церковної спільноти – гаранта міцності Церкви.

Підведено підсумки експедиції місцями Голодомору

Львів – 25 грудня у резиденції Глави УГКЦ відбулася прес-конференція організаторів експедиції "Місцями голодомору в Україні 1932-1933 рр.", які поінформували про здійснену роботу. До завдань експедиції входить: порядкування поховання жертв Голодомору, відправлення панахид на місцях поховань, вивчення наслідків Голодомору.

Відбулася екуменічна молитва молоді

Вона проходила 26 грудня в Одесі, у катедральному соборі Успення Пресвятої Богородиці (РКЦ). Участь у молитві взяли понад сорок молодих людей із різних християнських спільнот міста: РКЦ, УПЦ КП, Об'єднаної української методистської Церкви. Учасники зібрання обговорили плани екуменічного паломництва.

Провідники українських Церков заанімували єдність думок

29 грудня у Києві відбулася прес-конференція, у якій взяли участь провідники шести українських Церков. Було зроблено декілька заяв, які засвідчили узгодженість позицій різних християнських спільнот України. За словами уповноважених представників, підписання відбулось без жодного стороннього тиску і примусу.

Кияни не проти евтаназії

Майже половина киян не проти застосування щодо себе евтаназії (медичного забезпечення швидкої та безболісної смерті для людини, яка смертельно хвора) у разі невиліковного захворювання. Про це свідчать опитування, яке інформаційна агенція УНІАН провела у Києві. Слід зазначити, що Церква рішуче виступає проти такої практики.

У Києві проходить Друга міжнародна виставка "Славте Різдво!"

Вона діє у палаті Трапезного храму Києво-Печерської лаври з благословення Митрополита Київського і всієї України Володимира (Сабодана). Організаторами виставки виступили УПЦ (МП) спільно з Києво-Печерським історико-культурним заповідником і фірмою "Експотек Україна".

Громади УПЦ КП у Росії зазнають переслідування

У репортажі кореспондента "Голосу Америки" у Києві Руслана Дейниченка про становище етнічних українців у Росії повідомляється про лист митрополита Московсько-Богородського УПЦ КП архієпископа Адріана (Старини) до голови української Всесвітньої координаційної ради Михайла Гориня. У ньому владика Адріан повідомляє про утиски української Церкви у Росії та про погрози місцевої влади міста Ногінська (Підмосков'я) відібрати будівлю Свято-Троїцького храму на користь Російської Православної Церкви.

Джерело: risu.org.ua.

Після того, як людина, згрішивши, втратила Божу благодать і за гріх була покарана смертю, страх перед останньою переслідує її постійно. Хвороби та негаразди стали лише середником між людським страхом перед смертю.

З самого початку людина завжди надавала всьому цьому надприродного значення, прив'язуючи до неординарних подій у своєму житті магічну дію тих чи інших факторів. Так виникали анімистичні та тотемічні релігії, які одухотворяли як і всю природу, так і окремі її елементи, надаючи їм божественного чи демонічного значення. З розвитком науки, переважна більшість цих явищ отримала наукове обґрунтування, і вони стали цілком звичними у житті людини. Та, незважаючи на це, страх, який дуже довгий час впливав на свідомість людини, так сильно вкарбувався в її підсвідомість, що вона і по сьогоднішній день надає цілком природним речам часто демонічного та негативного сенсу. Забобони, як ми їх називаємо, стали невід'ємною часткою побутового життя пересічної людини, надто українця. Страх пов'язаний з чорним котом, пустим відром, розбитим дзеркалом – це є не що інше, як відгомін прадавніх вірувань, які переросли у нові сучасні форми і далі тяжіють над долею людини.

Переступивши поріг високосного 2004 року, що його чомусь несправедливо назвали «роком чорної вдови», стикаємось знову ж таки із забобонністю. В зв'язку з цим, кінець минулого року був надзвичайно активний у плані одружень та новосіль, бо, безпідставно лякаючись високосного року, люди намагаються вирішувати ці питання поза ним.

Спробуємо коротко пояснити

ти звідки взявся високосний рік. З давніх-давен люди намагалися систематизувати своє життя за допомогою календаря. Це було викликано не тільки цікавістю, але найперше практичними потребами: сільським господарством, мисливством та скотарством. Люди організували свої календарі, спостерігаючи за різними явищами природи. Так найлегшим та найточнішим способом поділу

часу було спостереження за небесними світилами: Сонцем та Місяцем. Тому найперші календарі були сонячними чи місячними. Оскільки цикли цих світил не співпадають, то календарі, складені за ними, були дуже відмінними один від одного. Отож, виникла потреба їх удосконалити. Так виник сонячно-місячний календар, яким ми користуємося і сьогодні. Давні не мали методів для досконалого обчислення тривалості обертання Землі довкола Сонця, тому з часом неточність збільшувалася, і за певну кількість років назбирувався зайвий час. Це було помічено і за часів Папи Григорія цю помилку було виправлено. Різницю усунули, а для того, щоб знову не було зміщень, було вирішено, що кожний рік, котрий закінчується двома нулями (наприклад 1800, 1900 і т. д.) не вважатиметься високосним і триватиме 365 днів. Таким чином, зайва доба, яка набігатиме за сто років – викидається. Цей календар (Григоріанський) маємо у вжитку дотепер. Проте, Східна Церква ще й сьогодні користується юліанським календарем,

а різниця між календарями становить уже 13 днів. Через те, Різдво, яке західний світ за Григоріанським календарем святкує 25 грудня, ми святкуємо 7 січня.

Отож, бачимо, що всі труднощі, які виникають з проблемою високосного року, є ніщо інше, як бажання самої людини вдосконалити свої винаходи, і вони не мають абсолютно ніякого відношення до нашого особистого життя. Хтось може сказати: „Але ж люди кажуть”. Тоді, на-протывагу, постає запитання: які ми християни? Яка наша віра? Чи на правду віримо і довіряємо ми Богові та Його словам? Адже ж Він сам сказав, що жодна волосина з нашої голови не може впасати без Його волі. Ми ж надалі залишаємося рабами страху перед фізичною смертю, володарем якої є сам диявол. Чи не варто пам'ятати слова, сказані апостолом Павлом у Посланні до євреїв, що Христос прийшов визволити тих, яких страх смерті ціле життя тримав у рабстві, і знищити того, хто мав владу смерті, тобто диявола (Євр. 2, 14-15)?

Отож, який висновок? Якби життя людини залежало від високосного чи не високосного року, то сьогодні в світі було б принаймні в три рази менше подружніх розлучень. Бог дав людині розум, щоб вона могла розуміти Його любов до неї, дав віру, щоб довіряти Богові у тому, чого не можемо до кінця зрозуміти, залишив нам свобідну волю, щоб ми могли самі вибрати дорогу нашого життя. Тому приймімо цей рік, як час благословенний Богом, і нехай для кожного з нас він буде щасливим та радісним, сповненим довірою до Бога і переповненим любов'ю до Нього та наших ближніх.

Василь ДОБУШ

Як маємо вітатися?

Не один раз доводилось чути таке-от запитання. Та й не дивно, адже переважна більшість наших парохіян є уродженцями різних місцевостей. А в народі кажуть: «Що край, то звичай». Тому очевидним є те, що і наші парохіяни по-різному

вітаються, особливо в різдвяному часі. Отож, питання: як маємо вітатися? І чому?

Великі свята – чи то Господські, чи Богородичні – мають так зване предпразднство і попразднство, в Богослужіннях котрих гомонять мотиви того чи іншого свята. Празник Різдва Христового закінчується 13 січня. Отож, виходить, що від Навечір'я Різдва до 13 січня ми повинні б вітатися словами «Христос Рождається», а далі – як звичайно.

Та оскільки події Різдва чітко виписа-

ні у св. Євангелії, то, згідно з церковною традицією, різдвяний круг свят завершується не празником Богоявлення, а празником Стрітення Господнього, що випадає аж на середину лютого. Тому вважається, що різдвяний час триває аж до Стрітення, і тому християни повинні вітатися традиційним привітом «Христос Рождається» аж до Стрітення.

Крім цього, дуже часто на наших теренах в часі Богоявлення, чи, як в народі кажуть, «на Йордан», люди вітають також один одно-

го словами «Христос крещается». І при цьому також запитують: скільки днів маємо так вітатися? Відповідь проста: ніскільки, – адже такий привіт, згідно з Катехизмом, згідно з церковною наукою, є неправильним. Ніде більше так не вітаються – практикується це чомусь лише в нас, у Галичині.

Хтось може сказати, що священник забороняє так вітатися. Ні, він не забороняє, а лише пояснює як ТРЕБА вітатися.

СВЯЩЕНИК

ЧОКУ
ІСТОРИЇ

СВЯТИЙ ВЕЧІР 1948 РОКУ

Різдвяні свята завжди приносять радість сім'ї, а Святий Вечір – це щось тасмичне для дітей. І дорослі чекають першої зірки, щоб разом сісти до Святої вечері.

Повстанці теж чекали тієї хвилини. Комуś із них у лісі тільки зірки будуть моргати, а комуś у цю святкову хвилину ворожа куля обірве життя; комуś у лісі в шумі дерев будуть коляди вчуватись, а чиєсь мертво тіло мороз затисне у свої холодні обійми...

Наближався Святий вечір 1948 року. У Ромашівці, на вулиці Швабівка, поблизу двох цвинтарів квартирувала група повстанців. Раптом прибіг Михайло Кільчицький (працював їздовим у райвідділі МВС) і повідомив, що невдовзі на село наскочать з облогою «стрибки» та гарнізонники. Аби не наразити на свята людей на небезпеку, повстанці вирішили вийти з села. Та господар Йосиф Когут не радив виходити у чисте поле – всюди рівнина, і можна стати доброю мішенню для ворога.

На старому цвинтарі між деревами місцями було наметено вітром грубий шар снігу. Йосиф викопає у снігу яму так, щоб можна було присісти, приніс соломи, і туди перевели повстанців. На щастя, сніг засипав сліди. А в цей час в село справді в'їхали емґебісти та «стрибки» і, наганяючи стрілянню страх на людей, розбрелись по хатах шукати «бандьорів». При цьому не забували виносити з хат на сани

усе, що господині напекли на свята. У Насті Маланчук, яка жила біля цвинтаря, витягнули з печі горнець з гарячими голубцями.

Коли ж грабіжники перейшли на другу вулицю, бабуня зв'язковою «Тополю», яка на той час була арештована, і сусідка Ганна Гайова понесли вечерю на цвинтар.

Засвітили свічку, помолились всі разом. Хлопці просили, щоб жінки залишили їх самих:

– Якщо нас вистежать, будемо відстрілюватись, тож загинете разом з нами.

– Не вийдемо, діти, з цієї ями, – відказали ті. – Якщо погинемо, то всі разом, біля Святої вечері...

Сніг падав у макітру з кутею, снігові зірочки танули на гарячих голубцях. Жінки від холоду ховали руки за пазуху, сиділи на холодній соломі і перешіптувались із повстанцями. Аж перед ранком емґебісти і «стрибки» з нагробованим в'їхали з села. А ці дві жіночки, ризикуючи життям, плече в

плече просиділи холодну ніч разом з повстанцями у сніговій ямі, аби не тільки нагодувати їх, але й передати їм материнське тепло, сердечну любов і моральну підтримку у важкі хвилини.

Після вечері Микола Градовий («Яр») і Гриць Градовий («Черник») пішли до священника о. Михайла спитати, чи дозволить повстанцям прийти на Всенощну. Священик дозволив. Тож коли ще було темно, більше сотні вояків маршем увійшли в церкву, четвірками. Біля церкви – стійкові на сторожі. Зазвучала коляда «Бог Предвічний». Здавалося, церковні мури заплачуть від радості. Коляда неслася з-під церковних зводів і десь затихала над селом, наче боялась, щоб не накликати лиха на мирних людей, які зустрічають народження Ісуса-Спасителя.

Після відправи і коро-тенької проповіді о. Грима-люк благословив повстанців, які послішно підходили до мировання. У священника тремтіли руки; він не міг стримати сліз, адже, як сказав пізніше, він мирував Українське Військо.

Українська Повстанська Армія не мала держави. То була народна армія, яку народ одягав, годував і лікував. Зброю ж повстанці здобували в боях.

Марія ШТЕПА, свідок цих подій, станична зв'язкова, учасник визвольної боротьби українців 40-50-х років.

ЧИМ НЕ ГЕРОЙ?

П'ятого дня по Різді Христовому Церква вшановує пам'ять ви-флеємських немовлят, жорстоко помордованих за наказом біснுவатого Ірода. Нелюдська жорстокість владо-можців Римської імперії навки закарбована у світовій історії їх повсякденною поведінкою – від боїв гладіаторів до кривавого переслідування перших християн. Хтось би міг сказати, що, слава Богу, минулися вже ті жорстокі часи, і людство ніні намагається жити гуманістичними ідеями. Проте згадка про Іродове вояцтво, яке радо взялось за доручену йому криваву справу, нагадує часом телерепортажі з сучасного життя, коли збираються на свої зустрічі воїни-«афганці», що часом вихваляються своїм «геройством», виявленим свого часу на землі народу, якого ще нікому ніколи не вдавалось поневоляти. Певна частина цих «інтернаціоналістів» заявляє, що ми, мовляв, змушені були убивати, аби не вбили нас. Ми мусили виконувати військовий наказ, адже в разі відмови були б жорстоко покарані. І це правда, адже комуно-большевицький режим, як знаємо із власного досвіду, не звик був панькатись з бунтарями. Через це й змушені були десятки тисяч нещасних жертв безбожної

московської імперії ставати «героями Афганістану».

І все ж таки я особисто знаю одного справжнього героя афганської війни. Якраз тоді, коли червонопрапорна орда вдерлася у ніким ще не зойовану афганську землю, закінчив цей юнак середню школу. Невдовзі і він, приневолений законом про загальну військову повинність, змушений був одягнути однострій советського солдата. Та, дізнавшись, що його спрямовують на братовбивчу війну до Афганістану, молодий львів'янин зважився на геройський крок: знаючи моральні засади Вселенської Церкви, він просто втік із місця дислокації своєї військової частини. Його знайшли і силоміць повернули назад, причепивши принагідно ярлик «дизертира». Та справжній герой знову – не з боягузства, а з моральних засад – утік із казарми: совість не дозволяла йому стати окупантом. Юнак свідомо відмовився проливати невинну кров, бо розумів, що право відбирати життя людині має лише її Творець – Господь Бог, а наїзник і окупант такого права не має, а, отже, є злочинцем. Цей вчинок молодого львів'янина став справді геройським подвигом у тих умовах. Цього разу, піймавши хлопця,

віддали вже під військовий трибунал, присудивши до три-валого терміну позбавлення волі. Але і в тюремній камері він виявив себе героєм, поводячись як незламний християнин. Тут він взявся за вивчення європейських мов, присвячуючи цьому весь свій вільний час в'язня совісті, щоб після розпаду імперії під назвою СРСР податися в Європу: його кликала жадоба знань. Там здобув він колосальну освіту і, повернувшись на Батьківщину, став викладачем в Українському Католицькому Університеті. Це – Петро Гусак.

Сьогодні, з відстані 25-ліття цієї сумної дати, можемо сміло сказати: у цьому відношенні цей муж ні на крок не відступив від моральних засад Вселенської Христової Церкви, які забороняють вбивати невинну людину – навіть з авторитетного наказу по-геройськи відмовився бути злочинцем. Але, на жаль, такі випадки були надзвичайно рідкісними, і саме через це ця людина правно заслуговує на титул справжнього героя війни в Афганістані.

о. Богдан СМУК, парох церкви св. Софії у Львові

ЖИТТЯ ЦЕРКВИ

Номіновано Єпископа-коад'ютора для єпархії в Куритибі

10 грудня 2003 року Святіший Отець Іван Павло II призначив високопреподобного о. Володимира Ковбича (ЧСВВ) Єпископом-коад'ютором Української католицької єпархії Святого Івана Христителя в Куритибі (Бразилія). Єпископська хіротонія Владика Володимира відбудеться в неділю, 21 березня 2004 року, в Катедральному соборі Святого Івана Христителя в Куритибі.

Відкрито виставку ікон із колекції Андрея Шептицького

Унікальну колекцію ікон та особистих речей митрополита Української Греко-Католицької Церкви Андрея (Шептицького) відкрили 13 грудня в Івано-Франківському художньому музеї. У цьому місті Митрополит починав своє єпископство.

Презентовано проект Концепції державно-конфесійних відносин в Україні

18 грудня у Києві під егідою Центру Разумкова, Державного комітету України у справах релігій та представництва Фонду Конрада Аденауера в Україні проходить чергове засідання Круглого столу «Релігія і влада в Україні: проблеми взаємодій». Тема засідання – «Державно-конфесійні відносини: бачення християнськими Церквами України».

Християнські Церкви Одеси опікуються обласним центром ВІЛ-СНІДУ

Рішення про підтримку з боку Церков такого центру було прийнято 19 грудня після відвідин цієї установи єпископом Одеським і Балтським УПЦ КП, владикою Паїсієм, секретарем Духовної Ради християнських конфесій Одеси, пастором ОМЦУ Петром Март'яновим, капеланом Християнського гуманітарного університету Олександром Філіповим.

В Одесі відбулася урочиста академія з нагоди створення Одесько-Кримського екзархату

21 грудня в Одесі відбулася урочиста академія з нагоди створення Одесько-Кримського екзархату. В урочистостях взяли участь Преосвященний владика Василь (Івасюк), екзарх Одесько-Кримський, Мирослав Маринюк, директор Інституту релігії та суспільства УКУ, духовенство та миряни екзархату, хор УКУ «Стрітення».

Українці вірять в Бога і не довіряють владі

Серед усіх соціальних інститутів України єдиним, що має позитивний баланс довіри, є Церква. Її цілкомовно довіряє 47% населення. Про це свідчать результати опитування, проведеного фондом «Демократичні ініціативи» в усіх регіонах України.

Римо-католики Одеси відстоюють своє право на відібране майно

Серед римо-католиків Одеси розпочався збір підписів під листом до Президента України Леоніда Кучми з проханням повернути католицькій спільноті міста майно, що було захоплене атеїстичним режимом. До цього часу Одесько-Сімферопольська римо-католицька єпархія не має приміщень для розташування курії та житла для священників.

На Закарпатті пограбовано монастир

У селі Чумалево Тячівського району Закарпаття невідомі зловмисники, проникши на територію Свято-Вознесенського монастиря, викрали 5 цінних старовинних ікон і срібний хрест.

В Україні зареєстровано першу громаду Румунської Православної Церкви

Парохія знаходиться у селі Камишівка Ізмаїльського району Одеської області. Душпастирює у ній священник Бессарабської митрополії Румунської Православної Церкви о. Анатолій Кристя.

Джерело: risu.org.ua

